

Кожен бізнес-процес поділяється на центри витрат і сфери відповідальності, що формуються на базі конкретних підрозділів підприємства. До їх компетенції відноситься оцінка витрат та складання звіту про результати діяльності процесу. У зазначеному звіті узагальнюються витрати конкретного процесу за двома напрямками: витрати відповідності та невідповідності, які є за своєю сутністю витратами на якість процесу.

Даний підхід до поділу витрат на якість ототожнює поняття «якість продукції» та «якість процесу» керуючись припущенням, що підприємство випускатиме якісну продукцію за мінімальних витрат у випадку успішного та безперебійного функціонування усіх його бізнес-процесів. Інформація про витрати відповідності та невідповідності бізнес-процесів надає можливість здійснювати оцінку непродуктивних витрат, оперативно визначати місця їх виникнення та розробляти заходи щодо їх зниження та ліквідації. Зазначена інформація є й джерелом виявлення числа бізнес-процесів, що не додають вартості ні продукції ні самому підприємству, а тому є зайвими.

Отже, у світовій практиці виділяють дві, на наш погляд, найбільш ґрунтовні методики обліку витрат на якість, які характеризуються суттєвими відмінностями, проте мають спільне завдання, що полягає у плануванні, оцінці витрат на якість, та регулюванні їх величини, що використовується при проведенні політики бережливого виробництва і політики постійного удосконалення – систематичного та безперервного підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та конкурентоспроможності на довготривалу перспективу. Як висновок слід зазначити, що обидві методики можуть бути використані в практичній діяльності вітчизняних підприємств. Для суб'єктів господарювання, що працюють за бізнес-процесами, економічно виправданим є використання другого підходу. Проте для підприємств із функціональною організаційною структурою ідеальним є перший варіант обліку витрат на якість.

Список використаних джерел:

1. Серія стандартів ISO 9000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.iso.staratel.com/ISO9000/index.html>
2. Фейгенбаум А. Контроль качества продукции /А. Фейгенбаум. – М.: Экономика, 1986. –476 с.
3. Харрингтон Дж. Управление качеством в американских корпорациях: сокр. пер. с англ. М. Экономика, 1990. -271с.

Голінач Л.І.

кандидат економічних наук, старший викладач

Данилюк С. В.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ЮРИДИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Актуальність теми полягає в тому, що останнім часом зросла кількість правопорушень з питань інтелектуальної власності. Тому, виникає необхідність в правильності оформлення прав інтелектуальної власності та ознайомленні із законами України про захист об'єктів інтелектуальної власності. Для вирішення даної проблеми в сфері інтелектуальної власності працювало багато українських та іноземних науковців, таких як: М. Гордон, О. Дзера, В. Жуков, О. Кохановська, Н. Кузнецов тощо. Це пояснює актуальність обраної нами теми та її розгляд.

Мета даної статті полягає в тому, щоб дослідити юридичну сторону інтелектуальної власності. Згідно з частиною 2 статті 54 Конституції, громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової творчості, захист інтелектуальної власності, їх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожен громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом.

Отже, інтелектуальна власність (англ. *Intellectual property*) — це результат інтелектуальної, творчої діяльності однієї людини (автора, виконавця, винахідника тощо) або кількох осіб [1]. Суб'єкти права інтелектуальної власності – це творці об'єкта права інтелектуальної власності та інші особи, яким належать особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності [4]. Серед суб'єктів права інтелектуальної власності особливе місце належить творцям: автору, виконавцю, винахіднику, раціоналізатору. Саме від творців це право може передаватися юридичній особі. Якщо охоронний документ на об'єкт права інтелектуальної власності втратив юридичну силу, то цим об'єктом може скористатися будь-яка фізична чи юридична особа, тобто він стає суспільним надбанням.

Види об'єктів інтелектуальної власності поділяються на такі групи:

1) об'єкти авторського права: літературний твір, музичний твір, твір зображувального мистецтва, твір декоративно-прикладного мистецтва, твір архітектури, твір картографії тощо.

2) об'єкти суміжних прав: виконання твору, фонограма, відеограма, передача організації мовлення.

3) об'єкти права промислової власності:

а) результати винахідницької та раціоналізаторської роботи: винахід, корисна модель, промисловий зразок, раціоналізаторська пропозиція, топографія інтегральної мікросхеми.

б) засоби індивідуалізації товарів та учасників господарського обігу: доменне ім'я, знак для товарів та послуг, зазначення походження товару, комерційне найменування, промисловий зразок.

4) Особливі об'єкти інтелектуальної власності: наукове відкриття, сорт рослин, порода тварин, комерційна таємниця.

5) Фольклор та традиційні знання.

Перелік об'єктів права інтелектуальної власності не є вичерпним. З розвитком людської цивілізації будуть з'являтися все нові й нові об'єкти права інтелектуальної власності, насамперед у галузі інформаційних технологій, генної інженерії тощо.

Оскільки, об'єктів є велика кількість, то і для зловживань можуть бути різні варіанти. До порушення права інтелектуальної власності відносяться: піратство, плагиат, несумлінна реєстрація, недобросовісна конкуренція, підроблення та зміна інформації, розмиття торговельної марки.

Задля того, щоб дані правопорушення не були задіяні проти автора, необхідно правильно оформити права на інтелектуальну власність. Державна реєстрація авторського права в Україні здійснюється відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-12 та постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1756 «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір».

Науково-технічні досягнення можуть бути визнані об'єктами промислової власності лише після їх кваліфікації як таких відповідним державним органом, державної реєстрації і видачі охоронного документа. Державна кваліфікація здійснюється Державним підприємством «Український інститут промислової власності», що входить до складу Державної служби інтелектуальної власності, на підставі проведення спеціальних експертиз — формальної і

кваліфікаційної. Зазначені експертизи здійснюються відповідно до патентних законів і відомчих нормативних актів.

Для оформлення прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки необхідно подати відповідним чином оформлену заявку в Державну службу інтелектуальної власності. Для цього заявка направляється на адресу Державного підприємства «Український інститут промислової власності», підлеглого Установі, де проходить експертизу. Одночасно з публікацією відомостей про видачу патенту Установа здійснює державну реєстрацію патенту, для чого вносить до реєстру відповідні дані. Видача патенту здійснюється Установою в місячний термін після реєстрації патенту. Право на подання заявки, насамперед, має автор. У встановлених законом випадках це право має роботодавець.

Наступним етапом розгляду заявки може стати проведення кваліфікаційної експертизи заявки. Проте Закон надає заявнику право просити видати йому деклараційний патент на винахід. При відповідності заявки вимогам Закону та наявності документа про сплату збору за подання заявки, Установа проводить експертизу на локальну новизну. Локальною новизною визнається така, що встановлюється за виданими в Україні патентами на винаходи і поданими до Установи заявками про видачу патентів.

Терміни дії патенту відраховується від дати подання заявки до Установи. Якщо заявка спочатку була подана в одній із країн Паризького Союзу, а потім в Україні, то дія патенту відраховується від дати раніше поданої заявки, яка називається конвенційним пріоритетом.

Отже, задля того, щоб не стати жертвою шахрайства та зловживань у сфері інтелектуальної власності необхідно: правильно оформити права на об'єкт інтелектуальної власності, а також ознайомитися із законами України, які надають інформацію стосовно захисту об'єкта.

Список використаних джерел:

4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
5. Паризька конвенція з охорони промислової власності від 20.03.1883 р. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123
6. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/go/981_018
7. Цивільний кодекс України/ Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 40. – 356с.

Голяш І.Д.

кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний економічний університет
м.Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ

Еволюція вітчизняної системи бухгалтерського обліку і звітності у даний період часу характеризується масштабною трансформацією, яка пов'язана із необхідністю гармонізації законодавства України і Європейського Союзу.

На виконання зобов'язань Угоди про асоціацію з ЄС, в Україні було прийнято Закон «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], яким передбачено виконання засадничих положень директив ЄС щодо вдосконалення порядку застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності та